

Čtvrté mezinárodní jednání o omezení plastového znečištění pro sebe ukradl chemický průmysl

9.5.2024 - | Arnika

Na dubnová mezinárodní vyjednávání se akreditovalo téměř dvě stě lobbistů, nejčastěji z odvětví chemického a fosilního průmyslu. Jejich počet tak byl zhruba třikrát vyšší než počet nezávislých vědců z Koalice vědců za účinnou smlouvu o plastech (angl. “Scientists’ Coalition for an Effective Plastics Treaty”), kteří na jednání informovali jak politiky, tak další účastníky o nejnovějších vědeckých zjištěních z oblasti plastů, a zhruba sedmkrát vyšší než počet zástupců domorodých obyvatel, kteří prosazují striktní omezení plastového znečištění, protože jsou to mimo jiné právě oni, kdo jsou jím nejvíce zasaženi. Tlak zástupců chemického a plastového průmyslu byl značný, během konference například ovlivňovali delegátky a delegáty reklamami umístěnými v blízkosti areálu, kde se schůzky konaly.

Řada zemí, například ty sdružené v takzvané “Koalici za vysoké ambice” (angl. “High Ambition Coalition”), které se členstvím v koalici zavázaly prosazovat v klimatické oblasti co nejprogresivnější opatření, snahy o co nejstriktnější omezení plastového znečištění podporuje. Stejného smýšlení jsou i státy takzvaného Globálního Jihu, na které plastové znečištění doléhá nejvíce. Zároveň jim často chybí prostředky nutné k tomu, aby mohly v dohledné době zavést způsoby nakládání s odpady a toxickými látkami v nich, které by si s plasty dokázaly efektivně a bezpečně poradit. Velmi silnou řeč měla například delegace Fiji, která mimo jiné upozornila na někdy opomíjený fakt, že bez výrazného snížení produkce plastů nedokážeme udržet globální oteplování pod 1,5 stupně Celsia, a že oblast plastů a klimatu je spolu velmi úzce provázána. Společný návrh Peru a Rwandy zase požaduje výrazné snížení globální spotřeby plastových polymerů, ze kterých jsou plasty vyráběny.

Protiváhu jim ale vytvářejí země jako je Saudská Arábie, Írán, Kuba, Bahrajn nebo Rusko, které se snaží, aby byla z připravované úmluvy vyřazena výroba plastů. Tím by se však úmluva stala v podstatě bezzubou, protože právě těžba surovin pro výrobu nových plastů a samotná jejich výroba jsou zdrojem velkého množství znečištění. Jakákoli opatření na ekologickou likvidaci plastových odpadů budou vždy výrazně pokulhávat za exponenciálně rostoucí produkcí plastů (hlavně ve formě často zcela zbytečných jednorázových obalů, plastových lahví apod.) Problém s plasty zkrátka zdaleka není jen odpadovým problémem. I proto tlačí země sdružené v Koalici za vysoké ambice mimo jiné na to, aby se v úmluvě objevily nástroje omezující výrobu zbytečných plastů, regulace vedoucí k lepší recyklovatelnosti vyráběných plastů a nutnost omezení toxických látek při jejich výrobě.

Pozitivní zprávou nicméně je, že po dlouhých debatách a průtazích se země nakonec shodly na funkčních jednacích procedurách. *„Po dvou letech mnoha diskusí jsme udělali velký krok vpřed. Nyní máme text, o kterém můžeme jednat,”* shrnul výsledky přípravné schůzky Björn Beeler, koordinátor Mezinárodní sítě pro eliminaci znečišťujících látek IPEN (angl. “International Pollutants Elimination Network”), jejímž členem je i Arnika. Některé projevy zástupců a zástupkyň občanské společnosti nebo komunit zasažených plastovým průmyslem sklidily ovace ve stoje. V pracovních skupinách zaznívalo silné volání po opatřeních, která by zajistila transparentnost informací o složení a toxických látkách v plastech a kvalitní značení, srozumitelné pro spotřebitele.

Některé země v pracovních skupinách ve snaze chránit plastový průmysl hájily názor, že k unikům

nebezpečných látek může docházet jen z odpadu a mikroplastů, ne z plastových produktů jako takových. To přitom vyvracejí četné analýzy plastových výrobků jako jsou hračky pro děti, nádobí nebo sportovní potřeby, realizované nejen Arnikou, ale i dalšími nevládními neziskovými organizacemi a spotřebitelskými institucemi po celém světě.

V listopadu 2024 nás čeká ještě jedno, poslední přípravné jednání, tentokrát v Jižní Koreji. V roce 2025 by pak měla nová plastová úmluva konečně spatřit světlo světa. O vývoji vás budeme nadále informovat. Pokud chcete naše snahy o co nejsilnější plastovou úmluvu a co nejefektivnější omezení plastového znečištění podpořit, podepište naši výzvu **Budoucnost bez plastů** nebo ji šířte dál: <https://arnika.org/budoucnost-bez-plastu>

Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí. Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

<https://arnika.org/novinky/ctvrte-mezinarodni-jednani-o-omezeni-plastoveho-znecisten-pro-sebe-ukradl-chemicky-prumysl>